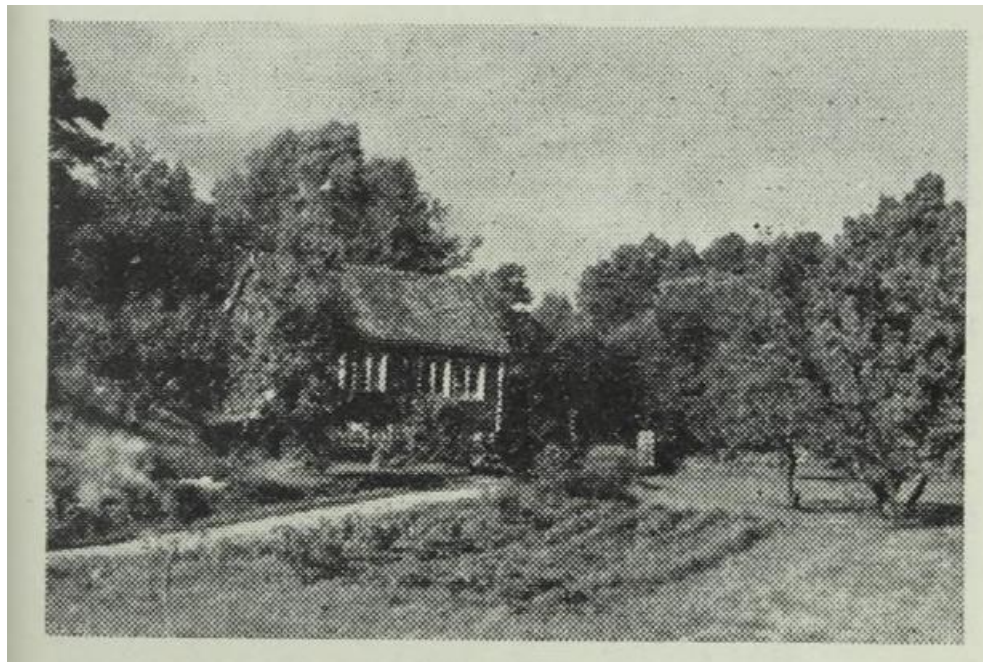

Amerikanerbesøk til Opseng

Odd Aksel Bergstad, August 2023.

Høsten 1852 kom en familie flyttende fra Tønnesland i Bjelland til Høvåg, trolig på jakt etter bedre levekår. De bosatte seg på småbruket Slåttane (nå G.nr. 67, B.nr. 1) som nå er en ubebygd skogteig. Husene lå ca. 300m inn langs Opsengveien, på venstre side, og murene er overgrodd, men fortsatt synlige.

Gården Slåttane i Opseng slik den framstod i «Norges Bebyggelse» utgitt i 1956. Husene er nå borte, og bruket er ubebodd.

Foreldrene i familien var Tønnes Sørensen (1821-1878) og Anne Larsdatter (1822-1896), og da de kom til Høvåg hadde de datteren Ranni

(1847) og sønnene Søren (1849) og Lars (1851). Vel på plass i Høvåg fikk de fire barn til: Anne Severine (1854, d. 1855), Anne Severine (1856), Thomine Amalia (1859) og Ole Johan (1862).

Sønnene Søren og Lars gikk til sjøs like etter konfirmasjonen. Søren overtok etter hvert gården på Opseng, men Lars kom aldri tilbake til Norge. Han gikk i land i Portland, Oregon i USA 20. april 1878 og bosatte seg der. Trolig seilte han som tømmermann før dette.

Våren 2023 fikk Historielaget en hyggelig henvendelse fra Lars oldebarn, Dick Thompson, boende i nabobyen til Portland, Vancouver i staten Washington. Sammen med kone og barnebarn planla han norgesbesøk, Selv om han hadde papirer som tydet på en del kontakt mellom Lars og slekta i Norge, var han usikker på hvor oldefaren hadde vokst opp og hva som hadde skjedd med familien i Norge. Oppvekstplassen ble avklart etter et enkelt søk i Bygdeboka, og i juli kom han til Høvåg og fikk besøke Slåttane og se hustuften der oldefaren og tippoldeforeldrene bodde.

Emigranten Lars

Under og etter besøket er det kommet fram mer informasjon om Lars og de andre søsknenes skjebne.

Da Lars gikk i land i Oregon, hadde han allerede skiftet etternavn fra Tønnessen til Thompson, og i seinere år ble han hetende Ludwick L. Thompson. Muligens hadde han seilt på amerikanske skip før han bega sjøen. Ulike norske og amerikanske kilder oppgir forskjellige offisielle emigrasjonsår.

Oldebarn til emigranten Lars Tønnessen Opseng, Dick Thompson med frue og barnebarn på besøk ved hustuftene på Opseng, juli 2023. Oldefaren Lars innvandret til USA i 1878.

I 1885 ble han gift med Laura Isabell Huckins, og de fikk fire barn Mabel Agnes (1885), Laura Effie (1888), Basil Rudolph (1889) og Luther Leroy (1891). Luther er bestefar til Dick Thompson som var på Opseng i sommer. Folketellinger i 1900, 1910, 1920 viser Lars boende med familien i Vancouver, og oppgitt yrke er «carpenter». I 1930 er han uten yrke og trolig pensjonist.

Lars dør 20. september 1933 og er gravlagt i Vancouver¹. I minneordet står det at han kom til Clark County allerede i 1871 og bodde der i 52 år, men her er det nok usikkerhet. (Minneordet forteller også at han vokste opp i Oslo!). Han skal ha tjenestegjort som «deputy sheriff» og dessuten vært ansatt på en døveskole, så trolig var han ikke snekker hele livet. Etterslekta finnes hovedsakelig i Oregon og de andre vestkyststatene.

Foreldrene og de andre søsknene ble i Norge

Mor til Lars Tønnessen, Anne Larsdatter døde allerede i 1865, og folketellinga dette året viser faren Tønnes boende på Slåttane med barneflokk. De to eldste sønnene er matroser, og Ranni steller huset. Faren dør i 1878, og gården overskjøtes til eldstesønnen Søren.

Søren er da gift med Thomine Olivia Olsdtr. fra Kristiansand, og de får datteren Olava Magrete. Ikke lenge etter farens død selger de gården til naboen og flytter til byen hvor de bosetter seg i Tollbodgt. 52. Søren kaller seg da Søren Tønnessen Upseng. Thomine Olivia dør i 1887, og i 1890 gifter Søren seg igjen med Tone Pedersen fra Vennesla. Han er da fortsatt titulert matros, så han var nok sjømann lenge etter han flyttet fra Høvåg. De får en datter og en sønn og blir boende i Kristiansand. Søren dør i 1925.

¹ I bygdeboka for Høvåg står det at Lars i 1888 var i Vancouver, British Columbia (Canada), men dette må være feil. Alt tyder på at han bodde hele livet etter 1878 i Vancouver, Washington (USA).

Ranni blir etter hvert hetende Randi, og hun er første gang registrert utenfor hjemmet på Opseng i 1875, da som hushjelp i Kristiansand. I 1882 vies hun til enkemannen Jakob Larsen som var gårdbruker og skomaker fra Birkenes, men bosatt på Indre Årsnes. Han hadde vært gift to ganger før, med to søstre fra Glastad, og hadde flere barn. Familien forblir i Høvåg og ender i Hesleviga på Hæstad hvor de får to sønner og ei datter. Ranni (Randi) dør i 1893 av tuberkulose.

Den første **Anne Severine** ble bare ett år gammel, mens den andre **Anne Severine** født i 1856 hadde hele sin oppvekst i Høvåg hvor hun ble konfirmert i 1870. Trolig var hun tjenestejente etter dette til hun i 1884 giftet seg i Konsmo med gårdbruker og korporal Nils Peter Reiersen Barstad født i Grimstad. De fikk ei datter og fire sønner og var for det meste bosatt i Kristiansand. I folketellingen i 1900 står imidlertid Nils Reiersen oppført som fraskilt sersjant, handelsbestyrer og gårdeier i Sør-Audnedal, og i 1910 er han i Konsmo. Ved folketellingen i 1920 finnes Anne Severine i Arendal. Hun benevnes «forhenværende tobakshandler» og bor med sønnen Nils Valter Severin. Anne Severine dør i Arendal i 1930, og det bekreftes at hun er fraskilt.

Thomine Amalia født i 1859 var yngste søster til Lars, og hun ble konfirmert i Høvåg i 1873. I 1875 var hun «tyende» (tjenestepike) hos Torjus Abrahamsen på Holte i Høvåg. Så ble hun gift i Kristiansand og fikk stor familie. Ved folketellingen i 1900 var hun bosatt med mann og åtte barn i Fritz Jensensgt., og mannen Ole Kristoffersen Brandsborg, opprinnelig fra Sokndal, var «arbeider i Gundersens vinforretning». I 1920 bodde familien på Odderøya, og mannen er registrert som «oppsynsmand og arsenalarbeider», formodentlig tilknyttet fortet. Husstanden bestod av foreldrene, seks barn og et barnebarn. Thomine Amalia dør i Kristiansand i 1938.

Ole Johan født i 1862 og konfirmert i 1876 ble bare 20 år gammel og var ungkar da han døde. Han var da lærer og kirkesanger, og bodde på Øvre Høvåg. Allerede ved konfirmasjonen ble han berømmet for sine gode kunnskaper og meget gode evner. I sitt korte liv kom han seg opp og fram i bygda.

Opplysningene ovenfor viser at amerikanerne som var på Opseng i sommer trolig har en mengde ukjente etterkommere i Høvåg, Kristiansand og andre steder på Sørlandet.

Kilder:

Norske og amerikanske folketellinger.

Kirkebøker for Bjelland, Høvåg, Kristiansand o.a.

Opplysninger fra Dick Thompsons familiearkiv.

Sødal, T. 2014. Høvåg Gårds- og Slekthistorie, Bind 2.

Fiskaa, H.M. og H. Falck Myckland (Red.) 1956. Norges bebyggelse: Sørlige seksjon, Herredsbindet for Aust-Agder Vestre del.

